

تئاتر نان و عروسک

فرانسواز کوریلسکی

ترجمه‌ی میترا ربیسی

نشر قطره، ۱۳۸۴

رادیکال امریکایی را نقل کند که تلاش می‌کند خارج از نظام اجتماعی امریکا زندگی کند و با روش‌های هنری خاص خود به مقابله با آن برخیزد. هم‌چنین تلاش می‌شود از خلال توصیف تمرین و مطالعه‌ی نمایشنامه‌های گوناگون بر سبک نمایش تسلط یابد و رابطه‌ی آن را با جریان‌های هنری کنونی و واقعیت اجتماعی مورد بررسی قرار دهد.

پیتر شومان در مقاله‌ای به مناسبت نمایش مسیح عروسکی می‌نویسد:

ما تکه‌ای را با نمایش عروسکی به مردم عرضه می‌کنیم زیرا نان و نمایش به هم می‌آیند. مدت‌ها هنر و شکم از یکدیگر جدا بودند. تئاتر سرگرمی تلقی می‌شد، تفریحی برای لایه‌ی بیرونی و نان به شکم تعلق داشت. مردم سنت پخت، مصرف و تعارف نان را به فراموشی سپردند. نان نابود و له و لورده شد. نان یادآور قداست مائده است و تئاتر شکلی پایدار، مکانی تجاری یا محل پرداخت یا دریافت چیزی نیست، تئاتر چیز دیگری است. چیزی بالاتر از نان و وظیفه. تئاتر شکلی از دین است. سرور و شادمانی است. تئاتر موعظه می‌کند و سنتی خاص را به وجود می‌آورد.

بازیگران می‌کوشند با بازی در نمایش‌ها به زندگی خود تعالی بخشند. تئاتر عروسکی، نمایش شیوه‌ها و توانایی‌ها است. عروسک‌ها و ماسک‌ها در خیابان‌ها به ایفای نقش می‌پردازند، مبلغ هیچ عقیده و مرامی نیستند، اما فریاد می‌زنند، می‌رقصند و کتک‌کاری می‌کنند و به روشن‌ترین شکل ممکن زندگی را نشان می‌دهند. تئاتر عروسکی، دنباله و ادامه‌ی پیکرتراشی است.

درآمیختن بازیگران نقاب‌دار و عروسک‌های غول‌آسا و اجرای نمایش‌هایی در کوچه و خیابان اشاره‌ای است به تئاتر نان و عروسک. این نوع تئاتر الگویی است برای بسیاری از گروه‌های نمایشی جوان که تلاش دارند از نهادهای جا افتاده و رسمی خارج شوند. کتاب از شخصیت خالق آن پیتر شومان و واقعیت جامعه‌ی آمریکایی دهه‌ی شصت میلادی جدا نشدنی است و به ویژه با جنبشی که در آن زمان علیه جامعه‌ی بزرگ نژاد پرستی و جنگ در ایالات متحده گسترش یافت پیوندی نزدیک دارد.

خلق دو و سه و چندین تئاتر رادیکال، از برادوی به تئاتر چریکی، پیکر تراشی آلمانی در جست‌وجوی عروسک، مدرسه و ارابه، خیابان و کارگاه‌ها، فریاد مردم برای گوشت، جزیره‌ی کانی، شیوه‌ی زندگی، بازیگران یا عروسک‌ها؟، استعداد در دست، بازی‌های تصادفی، نوشتار تئاتری، آتش، چرا تئاتر؟ مباحث کتاب حاضر را به خود اختصاص داده‌اند.

تئاتر نان و عروسک حیات چندانی ندارد شاید حدود ده سال و نخستین مقاله‌ی مهمی که به این تئاتر پرداخت در سال ۱۹۶۸ نوشته شد و آن هم مصاحبه‌ای بود با پیتر شومان، بنیان‌گذار این نوع نمایش.

اندکی قبل از آن، مردم اروپا این گروه امریکایی را در جشنواره‌ی نانسی کشف کرده بودند. این امر نه فقط ظهور زبان نمایشی جدید با درآمیختن بازیگران نقاب‌دار و عروسک‌های غول‌آسا بود که سیاست نمایشی نوینی را نیز در برداشت. تئاتر نان و عروسک الگویی شد برای گروه‌های نمایشی جوان تا به طور مستقیم با زندگی درآمیزند.

مؤلف تلاش دارد تا ماجرای یک گروه نمایشی